

סדר מנהג ישראל בעת תספורת ראשונה "החלאקה"

זקור המנהג- ע"פ שיחה של רבן הרב צירדכי אליהו זצוק"ל.

מנהג ישראל שלא לגלח ושלא לספר שערו עד מלאות לו שלש שנים.

מקור המנהג לא לספר את הילד במרם מלאו לו שלוש שנים, נלמד מן הפסוק "שלש שנים יהיה לכם ערלים ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קודש". דורש הילקוט שמעוני, כי הואיל ונאמר שהאדם דומה לעץ - "כי האדם עץ השדה" - לפיכך גם באדם, במרם מלאו לו שלוש שנים הוא עדיין לא שייך למצוות, ובשנה הרביעית הוא נעשה שייך לקדושה ומתחילים לחנכו למצוות, בהשגחת פאות הראש.

המקובל הידוע הרב חיים וויטל כותב כי האר"ז"ל הוליך את בנו הקטן, עם כל אנשי ביתו, בל"ג בעומר, למירון, שם קבור רבי שמעון בר יוחאי, וגילחו את ראשו כמנהג הידוע, ונעשה שם יום משתה ושמחה.

מובא ב"שערי תשובה" (או"ח תקלא, ז): נוהגים ברוב תפוצות ישראל לגלח את הקטן תגלחת ראשונה כשנעשה בן ג שנים, ועושין לו אז פאות ומחנכים אותו במצוות פיאות הראש.

ובשו"ת "ערוגת הבושם" (רי) כתב שמנהגם תורה הוא, וסמך לכך ממה שאמרו במדרש על הפסוק "כי תבואו אל הארץ ונמעתם כל עץ מאכל וערלתם וכ"ו-הכתוב מדבר בתינוק "שלש שנים יהיה לכם ערלים", שאינו יכול להשיח ולא לדבר "ובשנה הרביעית יהיה כל

פרי קודש", שאביו מקדישו לתורה. ולכן כתב שאין להקדים את התגלחת לפני שלש שנים ואין לאחר, אולם אם איחור התגלחת הוא בשביל לקיים התגלחת בחג הסמוך לגיל שלש או לגלחו בל"ג בעומר, מותר לאחר. כתב מרן הרב מרדכי אליהו זצוק"ל אם גידול השיער מציק לילד ניתן לספרו אף בגיל שנתיים ויום אחד.

ורבי חיים ויטל כתב בשער הכוונות (פסח, דרוש יב) "ענין מנהג שנהג ישראל ללכת ביום ל"ג בעומר על קברי רשב"י ור"א בנו אשר קבורים במירון, ואוכלים ושותים ושמחים שם, אני ראיתי למורי ז"ל (האר"י) שהלך לשם פעם אחת ביום ל"ג בעומר וכל אנשי ביתו ישב שם שלשה ימים ראשונים של השבוע, והרב יונתן שאגיש העיד לי שבשנה האחת קודם שהלכתי ללמוד עם מורי ז"ל שהוליך את בנו הקטן עם כל אנשי ביתו ושם גילחו את ראשו כמנהג הידוע, וכתבתי כל זה להורות שיש שורש למנהג הזה הנזכר." הרב מרדכי היה נוהג לבקש מההורים לשמור את גזית השיער. ולמד זאת מיחזקאל שאמר לו קב"ה לשימור סערו ומכן אומר הרב שיש לשמור ולחבב דבר שבקדושה אף במנהג.

לבישת ציצית:

מלבישים את הילד ציצית חדשה. ואם מלבישים אותו ביום מלמדים את הילד לברך:

ברוך אתה יי אלוהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להתעטף בציצית.

אם הציצית חדשה מלמדים את הילד לברך:

ברוך אתה יי אלוהינו מלך העולם, שהקדשנו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

אחרי העטיפה יאמרו:

שוש אשיש ביי תגל נפשי באלוהי פי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן וכהן פאר וכפלה תעדה כליה:

ברכות לילד (ניתן לומר בכל עת). אבי הבן ואו האם צורכים את הילד:

ישמך אלהים כאפרים וכמנשה: יברכה יי וישמרך: יא יי פניו אליך ויחנך: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום: ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם:

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שיתן בלבב אהבתו. ותהיה יראת יי על פניו כל ימי חייו שלא תחטא. ויהי חשקך בתורה ומצות, לבך יהנה תבונה, פיו ידבר חכמות ולשונך ירחיש רננות, עיניך יאירו במאור תורה, ופניך יזהירו כזוהר הרקיע, שפתותיך יביעו דעת, וכליותיך תעלזנה מישרים, ופעמיך ירוצו לשמוע דברי עתיק יומין, ויקום בך: והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרו יתן בעיתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח וכן: ונחה עליו רוח יי, רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת יי. ויתן לך בנים ובנות צדיקים וצדיקות עוסקים בתורה ומצות כל ימיהם. ויהי מקורך ברוך. ויזמין לך פרנסתך בנחת וברוח מתחת ידו הרחבה. פרנסה שתהיה פנוי לעבודת יי. ויתמיד בריאותך, ותכתב לחיים טובים וארכים בתוך כל צדיקי ישראל, אמן:

גזירת שער:

מכבדים תלמיד חכם לגזור מעט משער הילד, ועדיף מקדימה- מקום הנחת תפילין. אחר כך יעשו כן קרובי המשפחה. וכל אחד מברך את הילד בתורה ויראת שמים כליבו הטוב. וטוב לומר קודם לתפילות:

לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, בדחילו ורחימו ורחימו ורחילו, ליחדא שם יו"ד ה"א באותיות וא"ו ה"א ביחודא שלים בשם כל ישראל. הריני מוכן ומזמן היום הזה, לספר שער ראשו של הילד והריני מוכן להעביר דינים הקשים, והריני מוכן לקיים שתי מצות בפאת הראש, פאה אחת מצד ימין ופאה אחת מצד שמאל. ואל שדי יהיה בעזרתי תמיד. והריני מכין את הילד להיות מדור וכסא אל אדם הקדוש, ככתוב: ויברא אלהים את האדם בצלמו, ונאמר: כי בצלם אלהים עשה את האדם, ונאמר: ויאמר לי עבדי אמה ישראל אשר בך אתפאר: ויהי רצון מלפני יי אלוהינו ואלהי אבותינו, שתהיה חשוב ומקבל ורצוי לפניך ממנהג זה שאני מקים עתה כאילו כונתי בכל הפגות הראויות לכן בו. ויעשה פרי למעלה במקום הראוי כרצונך:

בשעה שגוזרים את השער אצרים ציור זה:

למנצח על הגתית מזמור לדוד: יי אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים: מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשביית אויב ומתנקם: כי אראה שמיה מעשה אצבעותיה רח וכוכבים אשר כוננתה: מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו: ותתסרהו מעט מאלהים וכבוד וקדר תעטרהו: תמשילהו במעשי ידך כל שמה תחת רגליו: צנה ואלפים כלם וגם בהמות שדי: צפור שמים ודגי הים עבר ארחות ימים: יי אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ:

אחרי שגוזרים השער צוב לומר

יהי רצון מלפני יי אלוהינו ואלהי אבותינו, שששם שונות את הבן הזה לקים מנהג ישראל קדושים ובזכות התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי - תנכהו לתורה, למצות לחפה ולמעשים טובים ולבני חיי ומזוני רוחי, ויקים בו מקרא שכתוב: כי בי ירבו ימיו ויוסיפו לך שנות חיים, כי אורך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך, אמן בן יהי רצון.

וידבר יי אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זה תברכו את בני ישראל אמור להם: יברכה יי וישמרך: יא יי פניו אליך ויחנך: ישא יי פניו אליך וישם לך שלום: ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. הפלאה הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ: ואל שדי יברך אותך ויפרך ויברך והיית לקהל עמים: מאל אביך ויעורך ואת שדי ויברך ברכת שמים מעל ברכת תהום רבצת תחת ברכת שדים ורחם.

שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי: עזרי מעם יי עשה שמים וארץ: אל יתן למום רגלך אל יגום שמך: הנה לא יגום ולא יישן שומר ישראל: יי שמך יי צלך על יד מינך: יומם השמש לא יכבה וירח בלילה: יי שמך מכל רע ישמר את נפשך: יי ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם:

שיר המעלות אשרי כל ירא יי ההלך בדרךיו: גיע כפיד כי תאכל אשריך וטוב לך: אשתך כנפן פריה בירכתי ביתך בנך כשתלי ויתים סביב לשלחנך: הנה כי כן יברך גבר ירא יי: יברכה יי מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חייו: וראה בנים לבניך שלום על ישראל:

בן של מלך

